

Από το βιβλίο του Γιάννη Καρατζοπουλού
"Η λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης"
Λεκκεία 1978 (σελ. 35)

Θά περάσουμε τώρα στην πεζογραφία της γενιάς του '60, που έχει το ίδιο ενδιαφέρον με την ποίηση, αλλά θέματα πολύ λιγότερους εκπροσώπους.

Πρώτος ο Νίκος Μπακλόλας με το μυθιστόρημά του του 1958, «Μην κλαις αγαπημένε», επισημάνθηκε απ' την κριτική πιο πολύ ίσως γιατί «ή μεταπολεμική πεζογραφία στη Θεσσαλονίκη πολύ λίγα ονόματα έχει να παρατάξει» (Μ. Αναγνωστάκης) παρά για αυτό καθ' έαυτο το έργο. Ήταν θέματα γεγονός ότι το δείγμα αυτό γραφής, μιὰ νουέλα στην ουσία, όπου πρωταγωνιστεί ή καταστροφική σχέση ενός έγχρωμου και μιὰς πόρνης των χαμπιρέ, δέν έπεισε. Έίτε γιατί «τά πρόσωπά του σαν ξένα πρὸς μιάν άμειση ελληνική πραγματικότητα και άρκετά έξαντλημένα από ανάλογα ξένα μυθιστορήματα και ταινίες» (Μ. Αναγνωστάκης), είτε εξ αίτιας της «δημοσιογραφικής κατεύθυνσης του Μπακλόλα, που δημιουργεί εύθως έξαρχής επιφυλάξεις» (Ντ. Χριστιανόπουλος). Το 1966 ήρθε ο «Κήπος των πριγκίπων», που σέ αντιπαράθεση με το προηγούμενο διβλίο, έκανε τον Τόλη Καζαντζή να παρατηρήσει: «άν εκεί είχαμε έναν ξένο μύθο που αποδίδονταν με τρόπο οικείο, εδώ έχουμε έναν ελληνικό μύθο που αποδίδεται με τρόπο ξενικό».

Στό έργο αυτό, «μιὰ ανάπλαση, μέσα από ιδιοτισμούς φαντασιώσεων, του μύθου του 'Αγαμέμνονα» (Μ. Μερακλής), ή κριτική διέγινωσε ή «κάποιους φωνηρικούς συμβολισμούς» (Μ. Μερακλής) ή μίμηση του έργου «Βουή και πάθος» του Φώκνερ (Ντ. Χριστιανόπουλος). Η άλήθεια θέματα είναι έν μέρει έτσι, αλλά έχει και κάποια άλλη οπτική: μέσα απ' τον έστω φωνηρικό τρόπο γραφής και τους διάφορους «αναχρονισμούς» περνάνε μέσα απ' τις σελίδες του εικόνας απ' το νεοελληνικό δράμα, της Μικρασιατικής καταστροφής, όπως ακόμα «υπάρχουν κομμάτια που εκφράζουν τή βαθύτερη φύση του λαού μας: παράπονα, φιλότιμα, κουτσομπολιά, ξεσπάσματα και υτέρτια». Ο Μπακλόλας σιώπησε ως το 1972, χρονιά που έδωσε τὰ «Εμβιατήρια» — τρία πεζογραφήματα. Απ' το διβλίο αυτό αποκαθάρει τις επιδράσεις ύφους, εισέρχεται όμως σ' έναν υπερρεαλιστικό τρόπο φιλοσοφίας της δομής των γραπτών του όπου συμφείρεται ή (φαινομενικώς) «πραγματικότητα» με το «φανταστικό». Το ίδιο συμβαίνει και το 1974, με το πεζογράφημά του «Υπνος — Θάνατος», όπου μέσα απ' τον Σαιξπηρικό τίτλο «οί λέξεις προσπαθούν να πραγματοποιήσουν μιάν αναπαράσταση του «φανταστικού» που όμως δέν είναι, ίσως, τόσο φανταστικό» (Αλέξης Ζήρας). Το πιο ώριμό του διβλίο, όμως, είναι το πιο πρόσφατο με τίτλο «Μυθολογία» και υπότιτλο «Δώδεκα άλληλένδετα αφηγήματα». Ίσως δέν πρέπει να μιλήσει κανείς απλά για ώριμότητα αλλά για κοσμογονία: στην θεματική σύλληψη, στο ύφος, στην λιτότητα και στην ποιότητα του λόγου, στην πλούσια χρήση της καθημερινής λαλιάς. Στη «Μυθολογία» λοιπόν (που τιμήθηκε με το βραβείο «Πλοτίν» 1977), παρακολουθούμε την ιστορία ενός τυπικού ίσως νεοέλληνα που κατέβηκε απ' την Δάρδα (χωρίς στην Ήπειρο) στην Θεσσαλονίκη με «μιὰ χούφτα από μυτζήθρα και πέντε — έξ κρεμύδια», για να μπλεχτεί στην μέγγενη της καπιταλιστικής παραγωγής, με τις κρίσεις, τις ανακάμψεις και τις καταστροφές της, να προκόψει, να ξαναχάσει, και να πεθάνει: τέλος, ήμιπληκτος, κατά την Κατοχή. Η κύρια ίσως όμορφιά της «Μυθολογίας» πέρα απ' το πρωτόφαντο για τον Μπακλόλα γλωσσικό έργαλειό είναι ή έπιτυχέστατη αναγωγή της ιστορίας του ήρωα σέ σύγχρονο αντιπροσωπευτικό μύθο, όπου μάλιστα, περνούν μέσα απ' το κλείστρο του φακού και εικόνας απ' την ιστορία μας του αιώνα αυτού.

Ο Γιώργος Χειμωνάς έχει σημεία τομής με τον Μπακλόλα. Παρουσιάστηκε το 1960 με το πεζογράφημά του «Πεισίστρατος», ένα άρκετά φιλόδοξο έργο, όπου όμως «ο φόρτος των προθέσεων είναι ή βασική αίτια που ..δέν